

Зінчук Р. С.,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови*

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Останчук С. С.,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри журналістики*

Національного авіаційного університету

Кевлюк І. В.,

*старший викладач кафедри журналістики
Національного авіаційного університету*

ПУНКТУАЦІЙНА КУЛЬТУРА СУЧАСНИХ ОНЛАЙНОВИХ ЗМІ: РІЗНОВИДИ АНОРМАТИВІВ ТА РЕДАГУВАННЯ

Анотація. У науковій статті представлено типологічний аналіз пунктуаційних анормативів у регіональних інтернет-виданнях. Помилконезбезпечні мовні явища досліджено на матеріалі журналістських текстів сучасних ЗМІ й систематизовано відповідно до типологічних особливостей. Диференційовано такі різновиди пунктуаційних помилок: 1) пов'язані з пропуском необхідного розділового знака; 2) ті, що виникли через наявність зайвого розділового знака; 3) анормативи, які засвідчують вживання не того розділового знака, який необхідний у конкретному випадку. Установлено, що найбільш частотними (65% від аналізованої кількості пунктуаційних огріхів) є анормативи, пов'язані з пропуском необхідного розділового знака. Серед них – пунктограми на рівні складнопідрядного речення, вставних слів, відокремлених членів (переважно обставин, виражених дієприслівниковим зворотом). Близьким до тенденції є порушення норми пунктуаційного оформлення підмета і присудка, виражених іменниками. Поодинокі в досліджуваних матеріалах представлено анормативні пунктуаційні явища у складносурядних, безсполучникових реченнях, складних синтаксичних конструкціях. На основі проведеного моніторингу здійснено системний аналіз чинних правописних неточностей, допущених редакторами інтернет-видань. Виявлено основні причини негативної лінгвокартини сучасних онлайн-ЗМІ, вказано на основні тенденції помилконезбезпечних зон в аналізованих журналістських текстах. Використання результатів дослідження сприятиме формуванню здатності практично оцінювати текст, розпізнавати помилки й усувати їх.

Ключові слова: пунктуаційна культура, помилка, інтернет-ЗМІ, редагування, журналістський текст.

Постановка проблеми. У зв'язку з надшвидкими темпами поширення інформації, яку транслюють переважно онлайн-ЗМІ, зростає потреба дослідження культури писемного мовлення журналістських матеріалів. Навіть побіжний перегляд публікацій в інтернет-виданнях свідчить про наявність мовних огріхів на правописному, граматичному, стилістичному рівнях.

Українські дослідники з едитології розрізняють мовні і мовленнєві помилки. Мовні анормативи трактують як порушення

норми і кваліфікують за критерієм правильно / неправильно, мовленнєві помилки оцінюють з огляду на комунікативну доцільність й означають як мовний недогляд. Т. Бондаренко розширює класифікаційну систему помилок і розмежовує мовні (орфографічні, лексичні, фразеологічні, морфологічні, словотвірні, синтаксичні, пунктуаційні, стилістичні, орфоепічні, акцентуаційні), мовленнєві та немовні (логічні, фактичні, естетичні) анормативи, резюмуючи, що «помилка – це таке ненормативне лінгвоутворення, що виникає в результаті невмотивованого порушення літературної норми і є наслідком неправильних мисленнєвих операцій» [1].

Читацька аудиторія потребує сьогодні не лише якісного й кваліфікованого представлення інформаційного контенту на змістовому рівні, але однозначно й на мовному. Зразкове письмо, як слушно зауважує З. Терлак, «передбачає строге дотримання пунктуаційних норм, тобто правильне вживання в тексті розділових знаків, які для досягнення мети спілкування дають змогу логічно й синтаксично членувати висловлення на окремі змістові елементи» [2, с. 3]. Уміння послуговуватися розділовими знаками допомагає передати зміст сказаного, емоції та почуття, робить текст виразним і досконалим. Порушення пунктуаційних норм (відсутність потрібних розділових знаків, уживання пунктуаційних знаків, які не відповідають нормі, ненормативна заміна одного знака іншим) призводить до помилкового сприймання й розуміння тексту. Недбале пунктуаційне оформлення журналістського матеріалу може негативно позначитися на змісті повідомлення й завадити автору досягти поставленої комунікативної мети [3, с. 250].

Зважаючи на це, фіксація й аналіз пунктуаційних анормативів у журналістських матеріалах вимагають сьогодні особливої уваги, чим зумовлена актуальність представленої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій парадигмі представлено чимало праць, присвячених аналізу помилконезбезпечних зон на різних мовних рівнях у друкованих та електронних українських ЗМІ. Системну типологію лінгвоанормативів на газетному матеріалі розробила Т. Бондаренко [1; 4; 5]. А. Капелюшний дослідив типологічні особливості журналістських помилконезбезпечних явищ [6; 7].

Систематизації різнотипних анормативів, вилучених із газет, та окресленню ступеня лінгворизу помилки кожного типу у процесі редагування журналістських повідомлень присвячено наукові розвідки А. Яворського [8; 9; 10]. Пунктуаційну культуру мови медіа вивчала І. Мариненко [11]. Дослідження пунктуаційних анормативів в інтернет-виданнях було об'єктом уваги О. Цапок [3]. Дотримання редактором пунктуаційних норм аналізують Н. Шульська і Р. Зінчук [12].

Мета дослідження – проаналізувати пунктуаційну культуру сучасного регіонального медіапростору на прикладі інтернет-видань Волині; систематизувати виявлені анормативи; визначити ступінь лінгворизу конкретних пунктуаційних помилок у журналістських матеріалах 2019–2023 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характерним явищем у текстах досліджуваних ЗМІ є пропущені розділові знаки у складнопідрядному реченні (32% з усіх пунктуаційних помилок цього типу). Простежено чітку тенденцію виділення комою підрядної частини лише на початку: *Феномен, який вперше описав ще у 16 столітті Леонардо да Вінчі _ це називають попелястим світінням Місяця* («Волинські новини», 20.05.2023); *Волинянин, який їздив п'яним на мотоблоці _ сплатить чималий штраф* («ВолиньUA», 29.04.2023); *Чоловіків, які хотіли обікрасти людину у Львові _ примотали до стовпа* («Волинь24», 13.07.2022); *Актор, який застрелив українську операторку _ повернувся у кіно* («Волинь24», 10.02.2022); *На Рівненщині грабіжник, якого шукали пів року _ прийшов сам і здався поліції* («Волинь24», 26.07.2022); *Тут відвідувачі можуть знайти інформацію про всіх лікарів, які працюють у перинатальному центрі _ та здійснити електронний запис на прийом до фахівця* («Волинський інформаційний портал», 24.08.2019); *Кожному пацієнту, який звернеться _ ми надамо весь спектр медичних послуг* («Волинський інформаційний портал», 24.08.2019) тощо.

Менш частотні анормативи, пов'язані з відсутністю розділового знака перед підрядним сполучником або сполучним словом у реченнях із підрядною частиною в середині головної: *Водія маршрутки _ який влаштував смертельне ДТП, суд визнав винним і відпустив додому* («Волинь24», 13.01.2023) (фіксуємо також помилку у формальному вираженні категорії роду: *влаштував смертельну ДТП*); *Тепер у волинян _ які страждають від гострої патології насамперед судин серця та головного мозку, з'явилось більше шансів на одужання* («Волинський інформаційний портал», 20.02.2023).

Простежено також тенденцію зовсім не виділяти підрядну частину складного речення: *Оскільки до вишколу долучились учасники з різними навиками поведінки зі зброєю _ інструктори поділили групу за рівнем військових вмінь* («Волинські новини», 15.05.2023); *Кабмін ухвалив постанову _ за якою українцям дозволили продавати автомобілі разом із номерними знаками* («Волинські новини», 13.05.2023); *Алкотестер зашкалює: на Волині зупинили кермувальника _ в якого перевищення у 17 разів допустима норма алкоголю* («Волинський інформаційний портал», 17.05.2023) (зафіксовано також подвоєння суфіксального *n* у дисприкметнику, що не відповідає нормі); *Миле сімейство: показали _ як на Волині підрастають дикі свині* («ВолиньUA», 09.05.2023); *Волинянам розповіли _ який штраф доведеться заплатити за незаконне вирубування ялинок* («Волинський інформаційний портал», 13.12.2022); *Подолляк розповів _ скільки триватиме війна в Україні* («Волинь24»,

01.06.2022); *Росіяни обстріляли місто _ в якому виріс Зеленський* («Волинь24», 09.07.2022); *Як виживати пенсіонерам _ які отримують 2 тисячі гривень пенсії* («Волинь24», 21.07.2022); *Пульсоксиметр – це апарат _ що дозволяє проводити неінвазивний моніторинг насичення гемоглобіну артеріальної крові киснем* («Волинський інформаційний портал», 24.08.2019).

Другу групу за кількістю засвідчених пунктуаційних анормативів становлять типи речень, у яких пропущені розділові знаки при виділенні вставних слів та вставних конструкцій (19%). Нерідко ймовірність появи пунктуаційної помилки пов'язана з функціонуванням вставного слова *мабуть*: *Дешевше _ мабуть _ купити* («Волинський інформаційний портал», 13.12.2022); *Шлюбом з іноземцем зараз вже _ мабуть _ нікого не здивуєш* («Волинський інформаційний портал», 23.10.2022); *Ось _ мабуть _ це найважче розуміти, коли ти приходиш зі сфери, де є завдання, є мета, а швидкість та оперативність – це твій козир* («Таблоїд Волині», 11.02.2019).

Інші вставні слова в багатьох випадках взагалі не виділені: *Співробітники СБУ затримали агента ФСБ, який збирав дані про об'єкти й _ імовірно _ готувався до низки терактів* («Волинь24», 03.06.2022); *Правоохоронці просять допомогти встановити невідому дівчину, яка _ можливо _ має інформацію про крадіжку, що була вчинена в одному з магазинів міста Ковеля* («Волинь24», 10.06.2022); *На щастя _ всі члени родини залишилися живими* («Волинський інформаційний портал», 23.06.2021); *Отже _ ви підпадаєте під норму ст. 34 ЖК України* («Буг», 31.03.2019) та ін.; або виділені лише з одного боку: *У Луцьку пішохода зупинили через порушення ПДР, а виявили, ймовірно _ наркотики* («ВолиньPost», 20.04.2023); *Зважаючи на те, що особиста культура _ це надбання соціальне і приватне _ на жаль, доводиться чистити вулиці, парки та узбіччя від сміття, яке залишають не надто свідомі співгромадяни* («Конкурент», 31.03.2020) (вказано не лише порушення пунктуаційного оформлення вставного слова, а й пропуск тире); *У молодих людей _ скажімо, зі знанням мови менше проблем: рівня шкільної і вузівської програми їм вистачить, ще не встигли забути* («Таблоїд Волині», 14.01.2019); *Тож перейняти сьогодні у напружений ритм роботи від обласного депутата та головного лікаря такі здорові звички, звичайно ж _ варто* («Волинь24», 14.01.2019).

Ті ж різновиди пунктуаційних анормативів виявлено на рівні використання вставних конструкцій із вказівкою на джерело повідомлення. Якщо норма передбачає виділення вставної конструкції, яка вказує на джерело повідомлення, з обох боків, то в аналізованих журналістських текстах вона найчастіше взагалі не виділена: *На думку економічного експерта Олександра Хмелевського _ вже в листопаді українці спостерігатимуть підвищення цін* («Волинь24», 04.10.2022); *За словами працівниці Сіті Кард _ на повторну оплату за проїзд дається доволі короткий проміжок часу* («Волинь24», 11.06.2021); *За їхніми словами _ твердження пана Ватерландера щодо собівартості виробництва газу не відповідають дійсності* («Волинь24», 23.09.2021); пор. також такий варіант пунктуаційного оформлення вставної одиниці: *За словами генерального директора КМІС Володимира Паніотто, децентралізація виявилася найбільш успішною і має найбільшу підтримку населення* («Волинський інформаційний портал», 23.11.2020). Зрідка журналісти не дотримуються правила, за яким потрібно ставити кому після сполучника перед вставним словом, якщо, вилучивши вставний

компонент, не руйнуємо змісту речення, пор.: *Поліція опублікувала фото жінки, яка _ на їхню думку, володіє інформацією і може допомогти розслідуванню* (Конкурент, 01.05.2023); *Справа в тому, що _ на думку прими-балерини, у її чоловіка є два серйозні недоліки – швидка їзда і любов до лузання насіння* («Волинь24», 11.06.2021).

В аналізованих журналістських матеріалах засвідчені помилки в пунктуаційному оформленні відокремлених членів речення. Згідно з пунктуаційною нормою, поширені обставини, виражені дієприслівниковими зворотами, відокремлюються комами, як правило, завжди, незалежно від місця в реченні. У медійних текстах фіксовано порушення цього правила (16% від загальної кількості пунктуаційних анормативів): *Озброївшись лапастими сосновими гілками _ військовослужбовці заходилися збивати полум'я* («Волинський інформаційний портал», 28.03.2023); *Прибувши до місця виклику _ рятувальники встановили, що чоловік впав в ліфтову шахту* («Волинь24», 20.02.2023) (фіксуємо також невмотивоване використання прийменника в між приголосними: *впав у ліфтову шахту*); *Захищаючи Україну від російських загарбників _ загинув житель Рівненщини* («Волинь24», 13.07.2022); *Змінивши податкове законодавство _ влада прагне збільшити доходи держбюджету від митниці* («Волинь24», 04.08.2022); *Вже традиційний для Луцька фестиваль Jazz Bez 2019 пройшов успішно, зірки світового джазу _ завершуючи концерт _ сказали, що в нашому місті просто неймовірно позитивна публіка* («Район.Луцьк», 18.12.2019); *Який же шлях долають жінки _ приходячи у політику _ і чим вони мотивують свій вибір* («Волинь», 03.11.2019) та ін.

Інколи в таких конструкціях простежено використання коми лише один раз: а) перед дієприслівниковим зворотом: *Чорна кішка, перебігаючи дорогою _ спричинила ДТП* («Волинь24», 30.01.2022); б) після дієприслівникового звороту: *Сьогодні _ відмічаючи день людей похилого віку, ми повинні пам'ятати про їхні турботи не тільки в дні _ визначені офіційним указом* («Волинь», 08.10.2020) (додатково вказано помилку при відокремленні поширеного означення).

Згідно з пунктуаційною нормою, дієприслівниковий зворот, що стоїть після одиничного сурядного чи підрядного сполучника, відділяється від нього комою, проте аналізовані тексти зрідка засвідчують порушення цього правила: *Проте зауважують, що _ прийшовши на ознайомчі заняття з тактичної медицини, тактико-спеціальної підготовки, управління БПЛА та військової топографії, деякі цивільні громадяни виявляють інтерес та бажання вчитися військовим навикам та компетенціям* («Волинські новини», 15.05.2023) (зауважмо, що дієслово *вчитися* краще сполучати з родовим відмінком іменника, а не з давальним).

В окрему групу можна виділити пунктуаційні анормативи, пов'язані з відсутністю відповідних розділових знаків при інших відокремлених членах речення (11% від усіх фіксованих випадків):

а) узгоджені поширені означення, виражені дієприкметниковим або прикметниковим зворотом: *А страви, приготовані на свіжому повітрі _ смакують по-особливому* («Волинський інформаційний портал», 14.05.2023); *... розпочалась розминка для цивільних ковельчан, котрі прийшли на одноденний військовий вишкіл організований навчальним тренувальним центром «Тернове Поле»* («Волинські новини», 15.05.2023); *На тери-*

торії підприємства виявили тіло чоловіка _ замотане в ковдру («Волинь24», 01.05.2023); *Пан Курчак» випустив курячу груоку _ заражену сальмонелюю* («Волинь24», 10.02.2022); *Манявський скит та водоспад з однойменною назвою – місця _ просякнуті Божою благодаттю* («Волинський інформаційний портал», 20.08.2020); *Луцьку експліцейську покарали за порушення _ пов'язане з корупцією* («Район.Луцьк», 18.12.2019);

б) поширені приклади: *Ганна Маляр, заступниця міністра оборони України _ розповіла, кого із жінок можуть призвати до війська та відправити на фронт* («Волинський інформаційний портал», 23.03.2023); *Екскурсію проводив Святослав Кримчук _ активіст Луцької «молодіжки», працівник КП «Волинський обласний екскурсійно-методичний центр»* («Таблоїд Волині», 18.08.2019);

в) обставинні конструкції з прийменниковою сполукою *незважаючи на*: *Незважаючи на провокаційні публікації в пресі _ КРАІЛ продовжує роботу над програмою соціальної реклами, спрямованої проти лудоманії* («Волинський інформаційний портал», 16.11.2022); *Незважаючи на труднощі _ ці люди вистояли, проявили силу волі, терпіння, йшли до людей і знаходили в них велику підтримку і розуміння* («Таблоїд Волині», 12.18.2019).

У реченні *Голова облради також висловив вдячність ... усім, хто, незважаючи на складний час _ знайшов, можливість долучитися до роботи конференції* («Волинські новини», 11.05.2023) кому помилково поставлено там, де вона не передбачена правилом.

Згідно з пунктуаційною нормою, відокремлення зворотів з іншими прийменниковими сполуками (у зв'язку з, залежно від, на відміну від, відповідно до, згідно з, всупереч, наперекір, на випадок) є факультативним; залежить від бажання автора та змістового навантаження звороту. В аналізованих медійних текстах фіксуємо відсутність розділових знаків при таких конструкціях: *... земельну ділянку лісового фонду, яка перебувала в користуванні державного підприємства «Городоцьке лісове господарство», було безпідставно віднесено до земель сільськогосподарського призначення та в подальшому _ всупереч вимогам закону _ передано в комунальну власність* («Волинські новини», 22.03.2023); *У зв'язку зі складною епідеміологічною ситуацією в країні _ лікарі настійно рекомендують будь-якими способами зміцнювати імунітет* («Волинський інформаційний портал», 17.03.2020). Зауважуємо також інтонаційне та пунктуаційне виділення названих одиниць: *Посадовича, всупереч вимогам ч. 1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції», ухвалювала рішення в умовах реального конфлікту інтересів і при цьому не повідомила про це міську раду* («Волинські новини», 8.05.2023). Анормативом вважаємо відокремлення обставини такого типу з одного боку: *Звільнившись із лав поліції, експрацівниця, всупереч вимогам ст. 45 Закону України «Про запобігання корупції» _ несвоєчасно без поважних причин подала декларацію особи, яка припинила діяльність, пов'язану із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування* («Район.Луцьк», 18.12.2019).

г) додатки, які починаються словами *крім (окрім), опріч, замість, за винятком, включно з тощо*: *За її словами, крім головного болю _ сир може спровокувати сильне серцебиття, припливи тітливості, біль у серці, тремтіння кінцівок та інші симптоми* («Волинь24», 21.02.2023); *Рашистам наказали розстрілювати всіх цивільних _ окрім дітей та літніх жінок*

(«Волинь24», 06.06.2022); *Історія цієї жінки вражає, адже – окрім маленької дитини – вона доглядає 8 собак, кролів та нутрій* («Волинський інформаційний портал», 28.11.2022); *Собака – окрім маски і кумедного костюма, має ще одну перевагу перед покупцями* («Волинь24», 03.11.2021).

Помилкобезпечним місцем у системі пунктуації нерідко стають головні члени простого двоскладного речення (9%). Тире як обов'язковий розділовий знак пропущено в конструкції, обидва члени предикативного центру якої виражені іменниками в називному відмінку: *Ківерцівський дитячий будинок «Сонечко» – спеціальний дошкільний заклад, де виховуються дітки від 2 до 8 років* («Волинь», 19.05.2020). Спорадично відсутнє тире й у реченнях із вказівною часткою *це* перед присудком-іменником: *Проблеми з пародонтом – це бич сучасної цивілізації...* («Конкурент», 18.05.2023). Використання розділових знаків, які не відповідають пунктуаційній нормі, фіксуємо в таких конструкціях: *А літо – мабуть, найкращий час для мандрівок рідною країною* («Волинський інформаційний портал», 28.07.2019); *Красива природа і цілющі озера – мабуть, найцінніше, та далеко не єдине багатство заповідної зони* («Волинський інформаційний портал», 28.07.2019). Тире між підметом і присудком не ставимо, якщо перед присудком-іменником стоїть вставне слово, яке традиційно виділяємо комами з обох боків.

Порушенням пунктуаційної норми є тире перед присудком-дієсловом: *Волинська молодь – вражає* («Волинський інформаційний портал», 15.06.2022); *Поліцейський Андрій Мороз – виборів першість на чемпіонаті Ковеля з армреслінгу* («Волинський інформаційний портал», 05.11.2020). Згідно з пунктуаційною нормою, тире між підметом і присудком не ставимо, коли підмет виражений займенником або присудок виражений прикметником, дієприкметником, порядковим числівником, займенником; коли присудок-іменник має при собі заперечну частку *не*. Щоправда, з метою смислового та інтонаційного виділення підмета або присудка автор може поставити тире між головними членами. Так званий факультативний розділовий знак між підметом і присудком часто фіксуємо в журналістських текстах: *Його звали Artis One. Він – ангиограф* («Волинський інформаційний портал», 20.02.2023); *Цей проєкт у нас – перший* («Волинські новини», 13.05.2023); *Але поліцейські мами – особливі* («Волинські новини», 15.05.2023); *Лікування COVID-19 дуже дороге, вакцинація – безкоштовна* («Волинський інформаційний портал», 06.11.2021); *Історія міста Мукачево – древня та велична* («Волинський інформаційний портал», 20.08.2020); *Карпатський край – надзвичайно привітний та красивий* («Волинський інформаційний портал», 20.08.2020); *Прутський водоспад – дивовижний, унікальний та неповторний* («Волинський інформаційний портал», 20.08.2020); *Перинатальний центр у Луцьку – унікальний для всієї України* («Волинський інформаційний портал», 24.08.2019); *А злодії – неповнолітні* («Волинь», 09.06.2019); *Дитина – не товар!* («Волинський інформаційний портал», 27.09.2021); *Каналізація – не смітник: у стічних водах багатоповерхівок Луцька виявили критичний рівень шкідливих речовин* («Під прицілом», 25.03.2021).

Невелику частотність у текстах ЗМІ мають пунктуаційні помилки у складносурядному, безсполучниковому реченнях та складних синтаксичних конструкціях (6%).

Трапляються випадки, коли кома відсутня між рівноправними частинами складносурядного речення, з'єднаними сполучником *і*: *Це важливий крок – і підходити до змін потрібно зважено і відповідально* («Конкурент», 03.03.2019); *Я порозмовляю з головним лікарем – і всі його плани втіляться* («Буг», 18.02.2019).

Сучасна пунктуаційна практика на рівні складного безсполучникового речення також не завжди вкладається в систему чинних правил. За спостереженням З. Терлака, нерідко «розширюються функціональні можливості знака тире, який дозволяє передати ширший спектр змістових відтінків між частинами безсполучникових структур» [2, с. 30]. Так, в одному з журналістських текстів звертаємо увагу на тире між першою і другою предикативними частинами такого речення: *Але не забуваймо – вилов риби заборонений, а перед тим, як вживати воду, краще її прокип'ятити* («Волинський інформаційний портал», 20.08.2020).

Традиційно прийнято вважати, що при збігові сполучників у багатокомпонентному складному реченні кому між ними ставлять тоді, коли підрядну частину, яка починається другим сполучником, можна опустити чи переставити без шкоди для змісту всього речення. У пропонованій конструкції таку традицію порушено: *Оператор попросив їх почекати, а потім повідомив, що – коли термін придатності квитка минув, нічого не можна зробити* («Волинь24», 21.02.2023); пор. варіант для перевірки правила: *Оператор попросив їх почекати, а потім повідомив, що нічого не можна зробити, коли термін придатності квитка минув*.

В аналізованих медійних текстах виявлено помилки в оформленні прямої мови (4%). Зайвий розділовий знак фіксуємо після прямої мови перед словами автора в такому реченні: *«С багато людей, які у розпал війни готові повертатися в Україну?» – риторично запитав Анатолій у журналіста* («Буг», 17.05.2023).

Згідно з пунктуаційною нормою, після слів автора ставимо двокрапку і тире, якщо у словах автора є дієслово на позначення мовлення, яке стосується наступної частини прямої мови. Порушення норми виявлено у пропонованій конструкції: *«Вони є в Україні й нам потрібно більше. І їх буде більше!!! Скоро! Зовсім скоро!» – наголосив спікер і додав: «Аби це ефективніше збивати все, що росія в агонії випускає по мирних українських містах, і захиститися від брутальних атак, які рф продовжує здійснювати проти України»* («Волинь Online», 18.05.2023). Зауважимо також, що не потрібно брати в окремі лапки кожну частину прямої мови.

3-поміж пунктуаційних анормативів у досліджуваних медійних текстах 3% становлять помилки при однорідних членах речення. Виявлено приклади помилкового вживання ком між однорідними членами, поєднаними одиничними єднальними чи розділовими сполучниками: *Чому будинки, школа, та дитсадок у Луцьку залишилися без опалення* («Волинь24», 27.01.2022); *Чи чули ви раніше про ці видання, чи про цього автора?* («Волинська служба новин», 23.02.2022).

Згідно з пунктуаційною нормою, частка *як-от* при узагальнювальному слові в реченні з однорідними членами потребує такого пунктуаційного оформлення: перед нею ставимо кому, а після неї – двокрапку. Двокрапка після *як-от* відсутня в реченнях *За словами головного санітарного лікаря Віктора Ляшка, вперше на законодавчому рівні врегулюють питання*

щодо харчування дітей з особливими дієтичними потребами, як-от _ цукровий діабет, непереносимість глютену, лактози тощо («Волинські новини», 22.10.2020); Тому вони мають токсичну дію, викликаючи у дітей симптомокомплекс, як-от _ блювота, нудота, погіршення загального самопочуття, слабкість, інтоксикація, в'ялість («Волинські новини», 08.01.2020).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Наведений та проаналізований матеріал дав можливість систематизувати виявлені аномативи за такими різновидами: 1) помилки, пов'язані з пропуском необхідного розділового знака; 2) ті, що виникли через наявність зайвого розділового знака; 3) аномативи, які засвідчують вживання не того розділового знака, який необхідний у конкретному випадку. Найбільш частотні (65% від аналізованої кількості пунктуаційних огріхів) аномативи, пов'язані з пропуском необхідного розділового знака. Найвищий ступінь лінгворизику в пунктуаційному оформленні мають складнопідрядні речення. Часто фіксовані пунктуаційні помилки в реченнях з відокремленими членами, вставними компонентами. Факультативні розділові знаки вирізняють пунктуаційне оформлення зв'язку між підметом і присудком у простому двоскладному реченні. Поодинокі в досліджуваних журналістських текстах представлені аномативні пунктуаційні явища у складносурядних і безсполучникових конструкціях. Перспективу подальших досліджень може становити вивчення й порівняльний аналіз пунктуаційної культури регіональних та всеукраїнських інтернет-видань.

Література:

1. Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. 18 с. URL : <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=131441&forceview=1>
2. Терлак З. Пунктуаційний словник-довідник. Львів : Апріорі, 2019. 396 с.
3. Цапок О. М. Пунктуаційні помилки в інтернет-виданнях. *Мовознавчий вісник*. 2013. Вип. 16–17. С. 250–256.
4. Бондаренко Т. Г. До проблеми феномена помилки. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*. Черкаси : ЧДУ, 2001. Вип. 23. С. 10–13.
5. Бондаренко Т. Г. Пунктуаційні помилки як різновид комунікативного шуму. *Лінгвогеографія Черкащини : збірник матеріалів міжвузівської науково-практичної конференції*. Київ : Знання, 2000. С. 88–90.
6. Капелюшний А. О. Стилїстика й редагування : практичний словник-довідник журналіста. Львів : ПАІС, 2002. 576 с.
7. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. Львів : ПАІС, 2000. 68 с.

8. Яворський А. Ю. Лексичні помилки на сторінках друкованих ЗМІ. *Українська мова у XXI столітті : традиції і новаторство*. Київ, 2012. С. 248–251.
9. Яворський А. Ю. Морфологічні помилки в журналістських текстах. *Масові комунікації : виміри, технології, конфігурації*. Донецьк : ДІСО, 2012. Вип. 4. С. 159–161.
10. Яворський А. Ю. Синтаксичні помилки в журналістських текстах (на матеріалі газети «День»). *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2012. № 1 (226). С. 143–150.
11. Мариненко І. Види граматичних і пунктуаційних помилок на сторінках журналу «Український тиждень». *Стиль і текст: науковий збірник / за ред. В. В. Різуна*. Київ : [б. в.], 2011. Вип. 12. С. 104–114.
12. Шульська Н. М., Зінчук Р. С. Дотримання редактором пунктуаційних норм у мові медіа. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. Київ, 2022. Т. 33 (72). № 2. Ч. 2. С. 276–282.

Zinchuk R., Kevliuk I., Ostapchuk S. Punctuation culture of modern online mass media: varieties of deviants and editing

Summary. The scientific article deals with the typological analysis of punctuation errors in the regional online publications. Abnormal and deviant language phenomena are investigated on the material of journalistic texts of modern mass media. Abnormal punctuation formations are systematized according to their typological features. The following types of punctuation errors are differentiated: 1) connected with omission of a required punctuation mark; 2) those that arose due to the presence of an extra punctuation mark; 3) anormatives testifying the use of the wrong punctuation mark, which is necessary in a specific case. It was found out that the majority (65%) of the analyzed number of punctuation errors are abnormal and they are connected with omission of a required punctuation mark. They include omitted punctuation marks at the level of a complex sentence, parenthesis, inserted structures, and separated members of sentence (mainly adverbial modifiers expressed by a verbal participle phrase). The violation of the norm of punctuation agreement between the subject and the predicate expressed by the noun has almost become a tendency. In the studied materials the single examples are represented by abnormal punctuation phenomena in forms of address, in compound non-conjunctive sentences, complex syntactical structures. On the basis of the conducted monitoring, a systematic analysis of current spelling inaccuracies made by the editors of online publications was carried out. The main reasons for the negative linguistic picture of modern online mass media are identified; the main trends of error-dangerous zones in the analyzed journalistic texts are indicated. Using the results of the research will contribute to the formation of the ability to practically evaluate the text, recognize errors and eliminate them.

Key words: punctuation culture, error, online mass media, editing, journalistic texts.